

Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Tomáše Foltýna

Mgr. Tomáš Foltýn předložil disertační práci v rozsahu 164 stran. Text obsahuje dvě úvodní části a dva závěry. Úvod a Závěr, jež jsou, jak bývá obvyklé, součástí pevné struktury disertace, jsou poměrně stručné. Autor k nim však ještě volně přiřadil samostatný, druhý, Úvod a Závěr. Texty měly patrně umocnit celek práce a usnadnit orientaci čtenáře v poměrně komplikovaném výkladu i ve svébytné terminologii. Druhý Úvod působí jako opěrný bod nejen pro všechny potenciální čtenáře, ale především pro recenzenty. Autor „láká“ k četbě, ke studiu svého textu a „pomáhá“ pomyslnému recenzentovi tvořit soudy o kvalitách své disertační práce. Autor se sám občas stylizuje do role recenzenta, stává se svého druhu „autorecenzentem“. Druhý Závěr rovněž obsahuje sebehodnocení, autor se v něm dále obsírně rozepisuje o svých inspiračních zdrojích. Podává důkladný a vyčerpávající výčet autorů, kteří zásadně ovlivnili proces jeho myšlení.

Disertační práce Tomáše Foltýna svědčí v každém případě o mimořádné odborné erudici jejího tvůrce, o upřímném niterném úsilí artikulovat nejen svůj filosofický názor, ale svým způsobem, zprostředkovaně, i občanský postoj.

Autor se vyjadřuje nanejvýše kriticky ke stavu současného světa, navazuje v širokém záběru na významné filosofy, bez jejichž zásadních analýz si myšlení dvacátého století ani filosofii přítomnosti nelze představit. Autorův bytostný criticismus vyvěrá zejména z myšlenkového odkazu F. Nietzscheho a M. Heideggera.. Autor si dovedně klesí cestu tradicí filosofie existence 19. století, hlásí se k raným kritikům civilizace, k hlasatelům úpadku kultury a krize hodnot moderního člověka, k novodobým prorokům ekologického myšlení. Dává průchod své fascinaci fenomenologií a Heideggerovou fundamentální ontologií, reflektuje barvitou a členitou postmodernu a její proměny v čase. Velmi zajímavě nechává ve svém textu „promluvit“ i kontroverzní představitele domácí tradice, zejména L. Klímu a E. Bondyho. Jak sám předestírá a dokládá svými myšlenkovými postupy, nebojí se propojovat zdánlivě neslučitelné prvky. Jeho jazyk čtenáře pohlcuje, jeho myšlení je dráždivé a plné paradoxů. Autor je často plánovitě lehkovážný, provokativní a dravě hravý, hra však probíhá na vážném pozadí, prolíná se s vážnou obžalobou stávající společnosti. Práce obsahuje apely na odpovědnost degenerovaného okcidentu, Tomáš Foltýn míří nesmlouvavě na každé individuum, připomíná mu jeho odpovědnost za stav skutečnosti.

Přínos autorova filosofického úsilí lze spatřovat v důkladném a velmi soustředěném promyšlení tématu fatální krize západní, euroatlantické civilizace, dále pak v erudovaném a velmi originálním vytváření mostů mezi rozmanitými a výsostně inspirativními myšlenkovými proudy a filosofickými autoritami posledních staletí. Využívá produktivně myslitelského odkazu těch, kteří tuto krizi reflektují, nebojí se artikulovat meze vědecké racionality jakož i meze současné filosofie, včetně svého vlastního myšlení. Činí tak v kontextu hrozivých otázek spojených s další budoucností planety a planetární pospolitosti.

Vyzdvihnout je třeba zejména autorův jazyk. Čtenář, který se ponoří do textu disertační práce, může mít občas problémy s porozuměním; může rovněž autorovi vytýkat přílišnou uvolněnost, nespoutanost, s jakými vytváří slova a větné konstrukce. Najdou se však i tací čtenáři, kteří budou autorovým jazykem, celkovou mírou svobody jeho jazykového projevu uchváteni. Mgr. Tomáš Foltýn nezapře, jak již bylo zmíněno výše, u koho se práci s jazykem vyučil. Dává najevo, že chce „filosoficky básnit“, že filosofie a poesie jsou v jeho pojetí blízké příbuzné.

Co dodat na závěr tohoto posudku? Podle názoru recenzentky jde o nestandardní, v pravém slova smyslu provokativní, avšak velmi poctivé a upřímné filosofické slovo k aktuální situaci a perspektivám současného člověka a světa jako celku. Autor bije svými slovy, svými myšlenkami, na poplach. Možná, že lze pochybovat o síle a přesvědčivosti fenomenologické metody, kterou si zvolil jako dominantní způsob sebevyjádření, možná by bylo dobré

promluvit o přesvědčivosti řešení, která lze v práci spíše vytušit, než doopravdy „dohledat“. Na druhé straně však nelze nevidět, že tok jeho myšlení zachycený v textu představuje „svěží vítr“, který čtenáře probouzí z letargie a zbavuje ho strachu dát průchod náhlé chuti oddat se hluboce a vášnivě kráse, která možná přece jen „spasí svět“.

Disertace Mgr. Tomáše Foltýna splňuje podmínky kladené na doktorské řízení studia filosofie, práci doporučuji k obhajobě před komisí.

V Praze 3.1. 2011

PhDr. Jaroslava Schlegelová, CSc.